

KESKKONNAAMET

Erki Põldoja
varumisjuht
Riigimetsa Majandamise Keskus
erki.poldoja@rmk.ee

16.01.2023 nr 13-4/23/1082

Metsateatiste nr 50000601603 ja 50000601605 menetluse peatamine

Austatud Erki Põldoja

Esitasite 23.12.2022 Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi *RMK*) volitatud esindajana Keskkonnaametile metsateatised, millega kavandate lageraiet Jõgeva maakonnas Mustvee vallas Kiissa külas riigimetsa kvartali AV027 eraldisel 16 (1,91 ha) ja kvartali AV030 eraldisel 2 (0,77 ha). Metsateatised on registreeritud metsaressursi arvestuse riiklikus registris nr-te 50000601603 ja 50000601605 all.

Eesti looduse infosüsteemi (*EELIS*) andmetel asuvad kvartali AV027 eraldis 16 ja kvartali AV030 eraldis 2 **projekteeritava Paadenurme lendorava püsielupaiga piiranguvööndis**. Lisaks jääb kvartali AV027 eraldis 16 III kategooria kaitsealuste linnuliikide, musträhn (*Dryocopus martius*) ja hiireviu (*Buteo buteo*), piiritletud elupaika registrikoodidega KLO9130335 ja KLO9130322.

25.09.2022 algatas keskkonnaminister käskkirjaga nr 1-2/22/336 („Lendorava püsielupaikade kaitse alla võtmise ja kaitse-eeskirja muutmise menetluse algatamine”, edaspidi *ettepanek*)¹ seitsme väljaspool kaitstavaid alasid asuva lendorava elupaiga (Kaasiksaare, Mängumetsa, Permisküla, Punasoo, Sõrumäe, Tagajõe ja Änniksaare) püsielupaikadena kaitse alla võtmise ja **Paadenurme püsielupaiga laiendamise**.

Lendorav (*Pteromys volans*) on kriitiliselt ohustatud I kaitsekategooriasse² kuuluv loomaliik, kelle levila on viimasel sajandil oluliselt vähenenud ja kes tänaseks asustab Eestis veel vaid Virumaa ja Põhja-Jõgevamaa vanu metsi. Lendorav on **esmatähtsa liigina kantud loodusdirektiivi³ II* ja IV lisa liikide nimestikku**.

Vastavalt looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) § 46 lg-le 1 arvatakse I kaitsekategooriasse liigid, mis on Eestis haruldased, esinevad väga piiratud alal, vähestes elupaikades, isoleeritult või väga hajusate asurkondadena ning liigid, mis on hävimisohus, mille arvukus on inimtegevuse mõjul vähenenud, elupaigad ja kasvukohad rikutud kriitilise piirini ja väljasuremine Eesti looduses on ohutegurite toime jätkumisel väga tõenäoline. **LKS § 48 lg 1**

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldusesüsteemis 26.09.2022 nr 7-16/22/18765 all.

² Vastavalt Vabariigi Valitsuse 20.05.2004 määruse nr 195 „I ja II kaitsekategooriana kaitse alla võetavate liikide loetelu” § 4 lg 2 p-le 17.

³ Nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta. Roheline 64 / 80010 Pärnu / Tel 662 5999 / Faks 680 7427 / e-post: info@keskkonnaamet.ee / www.keskkonnaamet.ee / Registrikood 70008658

kohaselt tuleb I kaitsekategooria liikide kõikide teadaolevate elupaikade või kasvukohtade kaitse tagada kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega.

LKS § 50 lg 2 p 1 tagab lendorava pesapuudele automaatse kaitse 25 m raadiuses, kuid see ei ole piisav lendorava elupaiga säilimiseks, mistõttu teeb Keskkonnaamet ettepaneku moodustada lendorava elupaiganõudlust arvestavad püsielupaigad, mis koosnevad nii sihtkaitsevööndist kui vajadusel ka piiranguvööndist.

Ettepaneku kohaselt jäävad riigimetsa kvartali AV027 eraldis 16 ja kvartali AV030 eraldis 2 terves ulatuses **projekteeritava Paadenurme lendorava püsielupaiga piiranguvööndisse**. Kavandatavas püsielupaiga laienduses asub üks uus lendorava elupaik (registrikood KLO9129881) 12 pesapuuga, mis piirneb olemasoleva Paadenurme püsielupaigaga, mistõttu olemasolevat püsielupaika laiendatakse. Elupaik avastati 17.04.2022. Lendorava elupaik registrikoodiga KLO9129881 on arvatud sihtkaitsevööndisse, metsamaad ühenduse tagamiseks Paadenurme looduskaitsealaga ning kehtivate Muru ja Paadenurme lendorava püsielupaikadega piiranguvööndisse, kusjuures metsamaa servaaladel asuvad lageraielangid on kavandatavast püsielupaiga laiendusest välja jäetud. Lendorava püsielupaikade piiranguvööndi funktsiooniks on pesapuistu juurdekasv ja tormikindluse suurendamine, ühenduskoridoride ja toitumisalade loomine, kiskluse mõju vähendamine (suuremates ja sidusamates elupaikades on eeldatavasti kiskluse mõju lendoravale madalam) ning seejuures ei ole oluline lendorava elupaiga olemasolu vastaval maaüksusel.

Kavandatavas **püsielupaigas hakkab kehtima keskkonnaministri 14.07.2006 määruses nr 52 „Lendorava püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” toodud kaitsekord keskkonnaministri 06.04.2022 käskkirjaga nr 1-2/22/115 algatatud muudatustega (edaspidi *eelnõu*)⁴.**

Võttes arvesse maastiku jätkuvat killustumist, sobivate elupaikade kadu (vanade haava-segametsade) ja eramaaomanike huve, on vajalik leida pikemaajaliselt toimiv lahendus lendorava ja tema elupaikade kaitseks. Eelnõu kohaselt on seega oluline loobuda piiranguvööndis uuendusraietest (Palo ja Tammekänd 2020) ning metsa majandada püsimetsana, et säilitada suuremad ja lendorava jaoks ökoloogiliselt toimivamad metsamassiivid. Selliselt uuendatud kaitsekord võimaldab maaomanikul jätkata metsa majandamist püsimetsana, näiteks valikraietega.

Lendorava puhul on elupaikade säilimise kõrval võtmetähtsusega ka nende omavahelise ühendatuse tagamine, mis võimaldab noorloomadel hajuda uutesse elupaikadesse ning tagab vanaloomade omavahelise sotsiaalse suhtlemise säilimise (lendorav on polügaamne liik). Lähestikku paiknevate elupaikade ühendamisel on olulised eeskätt püsielupaikade piiranguvööndid, mis täidavad lisaks ühenduskoridoride tagamisele ka teisi funktsioone (pesapuistu juurdekasv ja tormikindluse suurendamine, toitumisalade loomine, kiskluse mõju vähendamine, aga ka näiteks täiendavate varjevõimaluste pakkumine). Püsielupaikade piiranguvööndid on eelkõige olulised vanaloomade seisukohalt, kuid aitavad kaasa ka noorloomade hajumisele. Kaugemate elupaikade ühendamisel on kriitilise tähtsusega metsaraie ja selle intensiivsust arvestades RMK kavandatud levikuvõrgustiku olemasolu ja toimimine.

Kavandatava kaitsekorra järgi on lendorava püsielupaikade piiranguvööndis harvendus-, sanitaar-, valik- ja trassiraie lubatud 1. septembrist 15. märtsini, valgustus- ja kujundusraiel ajaline piirang puudub, **uuendusraied (sh lageraie) on keelatud**.

⁴ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldusesüsteemis 07.04.2022 nr 7-16/22/6715 all.

LKS § 8 lg 6 ja keskkonnaministri 11.08.2017 määruse nr 28 „Metsateatise esitatavate andmete loetelu ning metsateatise esitamise, menetlemise ja registreerimise kord ning tähtajad” (edaspidi *määrus nr 28*) § 3 lg 1 sätestavad, et kui on esitatud loodusobjekti kaitse alla võtmise ettepanek või algatatud kaitse alla võtmise menetlus LKS § 9 lg 1 tähenduses, siis on Keskkonnaametil õigus metsateatise menetlus peatada. Menetlus peatatakse kuni loodusobjekti kaitse alla võtmise või kaitse alla võtmisest keeldumise otsuse tegemiseni, kuid mitte kauemaks kui 28 kuuks haldusakti andmise menetluse peatamise otsuse tegemisest arvates. **Sätte eesmärk on tagada kaitse alla võetava loodusobjekti säilimine ehk ala oluliste olemuslike tunnuste säilimine, mille pärast ala kaitse alla võtmise või kaitsekorra muutmise ettepanek tehti.**

Metsateatistega nr 50000601603 ja 50000601605 kavandatud raied on vastuolus projekteeritavas Paadenurme lendorava püsielupaigas kavandatava kaitsekorraga. Keskkonnaameti hinnangul kahjustab lageraie oluliselt lendorava elupaiga ja kavandatava Paadenurme lendorava püsielupaiga kvaliteeti. Kuna liigile sobilike elupaikade pindala Eestis väheneb pidevalt, omab see lendorava populatsioonile kumuleeruvat mõju ning võib oluliselt kiirendada lendorava asurkonna kahanemist. Seega ei saaks lendorava seisundit pärast kavandatud raieid pidada sama soodsaks, kui see on enne raieid.

Tulenevalt eeltoodust, tuginedes LKS § 8 lg-le 6 ja määruse nr 28 § 3 lg-le 1, **peatab Keskkonnaamet metsateatiste nr 50000601603 ja 50000601605 menetluse kvartali AV027 eraldisel 16 ja kvartali AV030 eraldisel 2. Menetlus peatatakse kuni loodusobjekti kaitse alla võtmise või kaitse alla võtmisest keeldumise otsuse tegemiseni, kuid mitte kauemaks kui 28 kuuks haldusakti andmise menetluse peatamise otsuse tegemisest arvates.**

Määruse nr 28 § 3 lg 2 kohaselt, kui loodusobjekti kaitse alla võtmise või sellest keeldumise otsus on vastu võetud, jätkab Keskkonnaamet metsateatise menetlust ning viib selle lõpuni 15 tööpäeva jooksul otsuse vastuvõtmisest arvates.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Liilia Tamm
juhtivspetsialist
metsaosakond

Mare Rennel 5347 0055
mare.rennel@keskkonnaamet.ee